

TRØNDESK NATUR

1986:13

nr. 3

NATURTIDSSKRIFT FOR TRØNDELAGSFYLKENE

Ansvarlig for utgivelsen:

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. NORD-TRØNDELAG
Postboks 28, 7035 Moholt
Postgiro 3 89 38 80

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. SØR-TRØNDELAG
Postboks 139 — Postgiro 3103991
7001 Trondheim

Innhold

Frafjord, K: Fjellrev.....	68
Krogstad, K: Rapport fra Nord-Trøndelag ringmerkings- gruppe.....	71
SMÅSTYKKER	
Bakhøy, E: Rådyr og kongeørn.....	74
Stjørdal Feltbiologiske Forening: Fugleliv i desember..	75
Størkersen, Ø: Nye kolonier av kornkråke i Trondheim...	76
Vikan, E: Tillitsfull sangsvane i Buvika.....	77
Størkersen, Ø: Lytt til grønnsisiken.....	77
Stokke, M: Trøite ringmerkingsstasjon 1985.....	78
Aune, K.A: Lomvi i kråkereir.....	78
Krogstad, K: Registrering av hekkebestanden av skjære i Stjørdal sentrum.....	79
Krogstad, K: Ringmerkingsaktiviteten i Stjørdal 1.1....	81
Aune, K.A: Uheldig andejeger.....	82
Opprop: Canadagås.....	82
FOTOHJØRNET.....	83
SISTE NYTT.....	84
FUGLELÆREREN.....	86
Tegninger i dette nr. ved Trond Haugskott.	

REDAKSJON:

Øystein R. Størkersen (tlf. 07/92 15 20) (red.)

Stein Johansen (kasserer)

Anne Marit Strøm

Sturla Graabræk

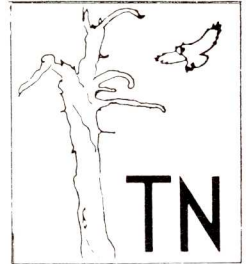
Kåre Sundal

Adresse: Postboks 1719, Rosenborg
7001 Trondheim

Postgiro: 3 60 19 52

Abonnementskostnader 1986: kr. 35.-

Trykk: Bjærum grafiske a/s.

Nr. 3 - 1986

Opplag 600

Trøndersk Natur kommer noe forsinket ut i høst på grunn av finansielle problemer. Redaksjonen har hatt møte med fylkesavdelingene i nord og sør, hvor forhåpentligvis de finansielle løsningene som ble oppnådd vil vise seg å fungere.

Respekteringen av våre naturreservater har også i år vist seg å være skremmende. Eksempler er de utallige krenkningene av motorferdsel-forbudet på f.eks. Øysand i sommer, mange tilfeller av ulovlig jakt i f.eks. Grandefjæra både i og utenfor jakttidene(!) og ifra motordrevet båt! Våre reservater er og blir en stor vits dersom ikke flere tiltak settes inn. Opprett beskyttelsesoner rundt reservatene for å hindre jakt på reservatgrensene, sett opp synlige tavler med kortfattede opplysninger om jaktforbud, kjøreforbud, etc.

Hvordan kan en forvente at folk skal respektere fredning når de ikke vet hva reglene innebærer?

Fjellrev.

Karl Frafjord.

Gjennom kikkerten ser jeg tåkeflakene drive forbi. Vinden rusker i teltet og noen snøfiller finner veien inn gjennom observasjons-hullet. Da hører jeg det igjen: gak-gak-gak-gak-gak-gak-gaaaaaaa. Et kort øyeblikk er det hull i tåka og jeg ser den voksne reven sitte oppå hiet. Så lukker tåka seg og alt blir bare grått igjen.

Fjellrevens utbredelse:

Dette var mitt første møte med fjellrev i sitt naturlige miljø, datoen er 3 juni 1981. Siden er det blitt mange møter med dette spennende rovdyret som lever på Norges tak. I disse årene har jeg studert fjellrevens adferd i hiområdet inngående og jeg forsøker også å kartlegge dens utbredelse og forekomst i Norge.

Dersom du vil se fjellrev må du komme deg over tregrensa. I Sør-Norge finner du den sjelden under 1000 m.o.h., i Nord Norge strekker det alpine miljøet seg lenger ned mot kysten. For fjellreven lever i de mest ekstreme høyfjellsområdene i landet. Ellers i verden finnes fjellreven mest langs kysten på tundraen og på engelsk kalles den "arktisk rev". Mange mener at isbjørnen er den største vandreren i polarområdene, men den lille fjellreven er nok en enda større vandrør. I Canada ble en fjellrev funnet å ha vandret 1530 km. (i luftlinje) og fjellrevspor er funnet midt oppå innlandsisen på Grønland. Det var også fjellrevspor Nansen fant lengst mot Nord-polen.

Hvorfor foretar fjellreven slike enorme vandringer? Om vinteren er problemet for fjellreven nesten hele tiden å finne nok mat og den må derfor stadig være på leting etter det. Maten finner den langs kysten i form av skjell, sjøstjerner, fisk og døde dyr som driver i land. Ute på isen kan den følge etter isbjørnen og spise restene etter en vellykket jakt. Om sommeren kan den ta mye sjøfugl og fjellreven er ekspert i å gjemme byttet til senere bruk. I Norge lever den mest av smågnagere og da særlig lemen. Derfor får den sjelden valper dersom det er dårlig med lemen, noe som medfører svingninger i bestanden. Mange mener at fjellreven er dum, men sannheten er at den simpelthen ikke har råd til å la en mulighet til å finne mat gå fra seg. Derfor kan den være svært tillitsfull overfor oss mennesker og ta mat fra hånda.

Adferd:

Fjellreven finnes i to hovedfargevarianter kvitrev og blårev, men det er en viss variasjon innen disse. Fjellreven er liten av størrelse, ca. 30 cm. i skulderhøyde og 3-5 kg. Det er imidlertid ikke riktig å si at den er kortbent, for dersom vi ser på forholdet mellom kroppshøyde og kroppslengde er den like langbent som en rødrev og mere langbent enn en ulv. Grunnen til at mange mener at fjellreven er kortbent, er at den ser slik ut i den lange og tykke vinterpelsen. En god vinterpels er helt nødvendig for at den skal kunne overleve i det kalde klimaet, og fjellreven er meget godt isolert. Faktisk kan den tåle både 40 og 50 kuldegrader før den må øke forbrenningen ved å skjelve. En skjelvende fjellrev-forsker har mang en gang misunt fjellreven dens gode kuldetoleranse. Selv i den tynne sommerpelsen kunne den voksne reven ligge oppå hiet helt uforstyrret, mens vinden blåste gjennom både teltet og soveposen min.

Fjellreven er et spennende dyr å studere fordi det er ganske mye aktivitet i hiområdet. Valpene bruker mye av tiden til å leke og de hopper og spretter i alle retninger. De drar hverandre i halen, slår saltomortale, gjør høye musehopp oppå hverandre eller finner på andre ting. Men idet en av de voksne revene kommer med mat er det brått slutt. Da gjelder det å være rask og sikre seg flest mulig lemen selv, for oftest er det bare nok til 2 eller 3 valper. Valpene er bare 1-2 måneder gamle når de begynner å følge de voksne vekk fra hiet på jakt, og når de er 3 måneder gamle har de nådd voksen størrelse og klarer seg selv. Så i august-september forlater de fleste valpene hiet for godt.

Fjellreven har også en interessant, men uklar, sosial organisasjon. Som oftest observerte jeg flere voksne rever i et hiområde og fra Island er det beskrevet at et par foreldre kan ha "hjelper". Denne hjelperen er en voksen rev som hjelper foreldrene med å fore opp valpene. Sommeren 1985 fant jeg også et hi hvor det nok var to valpekull og to par foreldre. Det ble registrert minst 16 valper i hiet, men det kan godt ha vært flere. Alle revene så ut til å komme godt ut av det med hverandre. I noen bøker kan man lese at fjellreven kan få opptil 20 valper, men slike tilfeller har det sikkert vært to kull i hiet. Imidlertid kan det godt være 10-12 valper i kullet, og det er jo ikke lite det heller.

Det er mange som spør meg om hva fjellreven i Norge spiser om vinteren, og da må jeg bare svare tja. Vi vet desverre fremdeles lite om arten og kan bare anta at den spiser det den kommer over av gnagere, rype og åtsler. Når vi så vet at smågnagere lever under snøen, at fjell-

Fjellrev. Foto: Ivar M. Djupedal.

reven sannsynligvis ikke klarer å ta så mange ryper og at det egentlig ikke er så mange åtsler, ja da kan vi undres.

Fjellreven er truet:

Hvordan er så situasjonen for fjellreven i Norge? Ikke særlig lys desverre. Den er regnet som direkte truet av utryddelse og bestanden i de fleste fjellområder er svært liten. Slik var det ikke i begynnelsen av dette århundret, men da steg prisene på gode fjellrevskinn til astronomiske beløp og jakten var sannsynligvis intens helt til den ble fredet i 1930. Siden vet vi ikke noe særlig om bestanden, men den ser ikke ut til å ha økt noe. De siste årene har det vært noen lyspunkter i Sverige og vi får håpe at fjellreven som en av våre urinnvånere kan overleve også i framtiden.

Det kan være mange årsaker til at fjellrevbestanden ikke øker og en av disse kan være økt bestand av rødrev i fjellet. Det er riktignok uenighet om rødrevbestanden i fjellet virkelig har økt, men at rødrev utgjør en trussel mot fjellrev er sikkert. Selv observert jeg at en rødrev fanget og drepte en fjellrevvalp på et fjellrevhi og to rødrever var gjentatte ganger på eller i nærheten av hiet. Rødreven utgjør også en annen trussel som spreder av skabbmidd, og dersom skabb blir overført til fjellrev kan det tenkes å få store følger for bestanden i dette området. Det er helt nødvendig med mere forskning på forholdet mellom fjellrev og rødrev.

KARL FRAFJORD, Kirkeringen 2, 7080 Heimdal.

Rapport fra Nord-Trøndelag Ringmerkingsgruppe.

Knut Krogstad.

Denne rapporten er første livstegn fra gruppen siden presentasjonen i Trøndersk Natur 1/80 (Vie 1980). Siden 1980 har gruppen vokst til 9 aktive (mere eller mindre!) merkere med lisens, i løpet av 1986 vil 2 nye få lisens etter å ha vært under opplæring 2-3 sesonger. Aktiviteten er etterhvert blitt konsentrert til Stjørdalsområdet. Sommeren 1985 ble Trøite ringmerkingsstasjon et faktum. Da kunne ringmerkerne blandt medlemmene ta ibruk ei anleggsbrakke kjøpt på auksjon. Denne er eiet og blir drevet av NOF/NT, Stjørdal-lokallag. Ved siden av merkingen på Trøite er det drevet noe ringmerking av reirunger. Spesielt gjelder dette ugler, skjære, gråmåke og sildemåke. De tre siste artene i forbindelse med spesielle prosjekter.

Resultater

Merking: I alt er det merket 5763 fugler fordelt på 100 arter i løpet av de 11 årene ringmerkingsgruppa har bestått. Dette er et gjennomsnitt på 524 fugler pr. år. Dette resultat er tallmessig ikke imponerende, men selve aktiviteten har gitt de som har deltatt mange fine opplevelser og dermed bidratt til å gi hobbyen nye dimensjoner. Ellers har også aktiviteten ført til flere ny-opplærte ringmerkere, noe som kan få betydning for en mere permanent stasjonsdrift.

Gjenfunn: I løpet av 1975-1985 har vi fått 30 gjenfunn, dersom vi ikke regner med egne kontroller på faste merkeplasser. Gjenfunnsprosenten blir da 0,5. Gjenfunnene fordeler seg på 20 arter. Under er samtlige gjenfunn i perioden opplistet.

Sangsvane: Merket i Bergskleiva, Stjørdal i N-T 29/10-81 og funnet død i Rissa, S-T 15/1-82.

Spurvehauk: Merket som pull., Gudå, Meråker i N-T 8/7-84 og drept mot vindu i Øfsti, Stjørdal i N-T 31/1-85, 27 km. vest for merkestedet.

Fjellvåk: Merket som pull., Nordli i N-T 11/7-84 og funnet død i Krosigh-Mühlenberg, DDR 23/3-85.

Kongeørn: Merket som pull., Snåsa i N-T 10/6-79 og funnet død under kraftledning Synnerålsvågen, Alleborg i Falköping, Sverige 4/4-80.

Enkeltebekkasin: Merket Klingsundet, Snåsa i N-T 13/8-75 og skutt i Brehau-Loudeac, Morbihau i Frankrike 12/11-78.

Merket Trøite, Hegra i N-T 16/9-84 og skutt i Gilcrux, Maryport i Cumbria, England 26/12-84.

Sildemåke: Merket som lk, Tarva, Bjugn i S-T 10/7-84 og funnet død på Frosta i N-T 26/8-84.

Hornugle: Merket som 2k+ i Trondheim i S-T 5/4-83 og funnet død under en kraftledning Frei i Møre og Romsdal 21/4-83.

Jernspurv: Merket som lk Bergskleiva, Stjørdal i N-T 6/9-80 og funnet død Soeren, Schleswig-Holstein i BRD 5/4-81.

Hagesanger: Merket som lk+ Bergskleiva, Stjørdal i N-T 22/7-81 og funnet død på Røros jernbanestasjon i S-T 2/8-84.

Munk: Merket som lk Bergskleiva, Stjørdal i N-T 10/8-83 og funnet død Kattem, Trondheim i S-T 9/9-83.

Merket som 2k+ Trøite, Hegra i N-T 2/8-84 og kontrollert Hammarön, Värmland i Sverige 14/9-84.

Løvsanger: Merket som 2k+ Trøite, Hegra i N-T 22/7-84 og drept av katt (?) Österbo, Älvsborg i Sverige 21/5-85.

Gransanger: Merket som lk+ Langøra, Stjørdal i N-T 2/9-83 og kontrollert Skoge, Sundre på Gotland, Sverige 13/5-84.

Merket som lk+ Trøite, Hegra i N-T 4/8-84 og bildrept mellom Svenstavik og Åsarna, Jämtland i Sverige 1/9-84.

Merket som lk+ Trøite, Hegra i N-T 19/7-84 og drept av spurvehauk Christiansø, Bornholm i Danmark 23/9-84.

Kjøttmeis: Merket som lk Tingstad, Levanger i N-T 14/10-80 og drept av katt Levanger i N-T 14/10-80.

Merket som lk+ Mosvolddalen, Meløy i Nordland 23/11-80 og drept mot vindu Glomfjord, Meløy i Nordland 9/3-83. 14 km. SØ for merkested.

Merket som lk Trøite, Hegra i N-T 7/7-84 og drept mot vindu Hegra 28/3-85.

Løvmeis: Merket som lk+ Rosenborg, Trondheim i S-T 7/10-77 og funnet død samme sted 1/3-79.

Gulspurv: Merket som lk+ Værnes, Stjørdal i N-T 21/8-79 og drept av bil Gjevingåsen, Stjørdal i N-T 3/4-81.

Sivspurv: Merket som 2k+ Leksdalsvatnet, Verdal i N-T 21/9-77 og kontrollert Averøya i Buskerud 10/5-78.

Merket som 2k+ Leksdalsvatnet, Verdal i N-T 21/9-77 og kontrollert Pastriz, Zaragoza i Spania 5/11-78.

Bjørkefink: Merket som lk+ Orkdal i S-T 11/8-80 og drept av bil Namsskogan i N-T 10/8-81.

Grønnfink: Merket som lk+ Værnes, Stjørdal i N-T 21/8-79 og drept mot vindu Brummunddal i Hedmark 16/11-79.

Merket som lk+ samme sted 17/9-79 og kontrollert på forplass Rindal i Møre og Romsdal 30/3-80.

Merket som lk+ samme sted 1/10-79 og kontrollert Björna, Västernorrland i Sverige 1/5-81.

Skjære: Merket som pull. Øyevatnet, Høylandet i N-T 18/6-81 og funnet død Høylandet i N-T 16/8-81. 9 km. SV for merkestedet.

Merket som lk Tingstad, Levanger i N-T 20/9-81 og funnet død Levanger i N-T 20/5-84. 2,8 km. fra merkestedet.

Kaie: Merket som pull. Værnes kirke, Stjørdal i N-T 4/6-84 og kontrollert Åsenfjorden, Levanger i N-T 26/9-84.

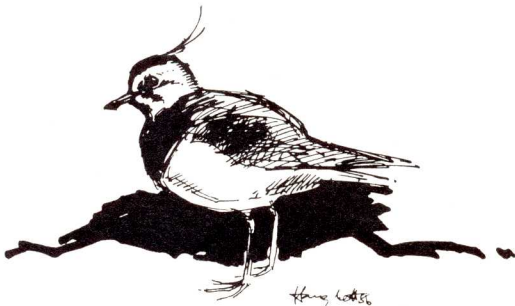
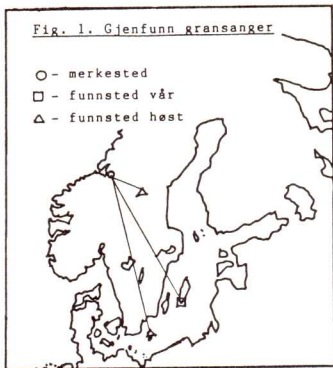
Tegnforklaring:

lk - fugl i første kalenderår

lk+ - fugl i 1 år eller eldre

2k+ - fugl i 2 år eller eldre

pull. - reirunge/dununge

Av gjenfunnene er det spesielt gransangeren som peker seg ut som interessant. Ut fra de tre gjenfunnene kan det se ut som arten har en sørøstlig trekkrute både vår og høst (fig.1), det vil si at arten trekker over til Sverige før den flyr sørover og at den kommer langs samme rute på våren. De lave fangsttallene ved stasjoner sør i landet skulle også peke i den retning. Hvorvidt trekket forløper som antydnet, vil bare ytterligere ringmerking kunne vise.

Til slutt en oppfordring til alle interesserte: Vi trenger mannskap ved Trøite ringmerkingssatsjon. Alle som kan tenke seg å delta får nærmere opplysninger ved å kontakte undertegnede på tlf. 07/826559. KNUT KROGSTAD, Fosslivn. 20A, 7500 Stjørdal.

Småstykker

RÅDYR OG KONGEØRN.

På en skogbefaring ved Teksdalsvatnet i Bjugn den 3. januar 1986 oppdaget jeg en kongeørn som kretset oppe i lia på nordsida av vatnet. Den hadde noen lyse tegninger under vingene, så det var antagelig en ungfugl. Den hadde noe i den ene kloa, uten at jeg greide å se hva dette var. Temperaturen var ca. -15°C , og det var forholdsvis ny snø på bakken. Det var litt tungt å gå for jeg sank nedi med skia, men det var ypperlig sporføre.

Straks etter at jeg og min harehund hadde gått av veien kom vi borti noen rådyrspor, som vi krysset flere ganger på vår vei langs vatnet. Det var et gammelt og et ferskere spor. Jeg hadde glemt ørnen da hunden begynte å dra i båndet. Da jeg snudde meg fikk jeg øye på noe brunt som lå ved vatnet. Mens jeg nærmet meg så jeg spor etter et rådyr som hadde beitet, og bl.a. gravd bort snø for å beite på lyngen. Under beitingen hadde dyret antagelig blitt slått til bakken av en kongeørn. Det var imidlertid ikke tegn til kamp, så dyret må ha blitt liggende der det falt. Etter flenger i dyret å dømme hadde ørna fått tak i bogen med den ene kloa og i hodet med den andre. Deler av hodet, bogen og en stor del av låret var oppspist. Foruten disse sårene var det ingen merker på dyret, dette ble konstatert etter flåing. Det var sannsynligvis kort tid siden episoden hadde foregått da dyret ennå hadde noe kroppsvarme igjen.

Nå var det kommet enda en ørn til syne sammen med den første, artsbestemming ble ikke foretatt p.g.av langt hold. Etter å ha tatt skrotten med hjem og flådd dyret kunne jeg ikke finne flere uregelmessigheter med hverken beinbygging eller indre organ. Lungene var ikke punktert, nakken ikke brukket og var uten merker etter klør. Vekten av dyret var ca. 12.2 kg og vekten av låret som var bespist ble anslått til 1-2 kg. Jeg mener at det var en fjorårskalv hann.

Jeg hadde fulgt sporet av rådyret i 1 km før det ble funnet dødt. På hele strekningen la jeg ikke merke til noen uregelmessigheter som kunne tyde på at dyret var sykt. Magesekken var også velfylt. Jeg er derfor av den mening at kongeørna slo dette dyret.

Det hører også med til historien at et rådyr med tvillingkalv ble avlivet sammen med en av kalvene i dette området høsten før. Den siste kalven formodes å være dette omtalte dyret.

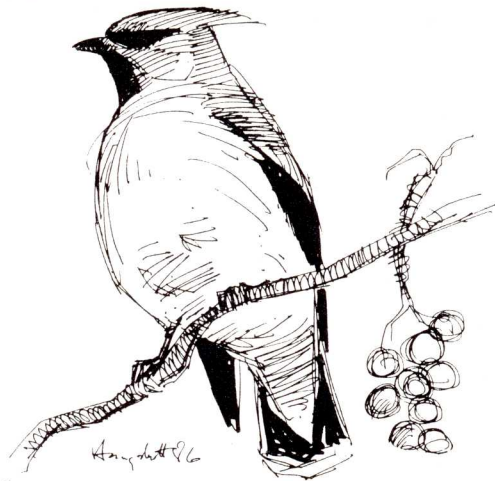
EDMAR BAKHØY, Postboks 122, 7160 Bjugn.

Det er velkjent at dødeligheten for morløse hjortedyrkalver er større, men årsaken til at dette dyret døde vil vel forbli noe uklar. Dersom det er noen av leserne som har lignende opplevelser eller kommentarer til dette småstykket taes disse gjerne imot. -red-

FUGLELIV I DESEMBER.

Å kjøre mange mil for å se på fugl på den mørkeste tida på året høres kanskje ikke særlig fristende ut, men tiltross for dette dro fire medlemmer av SFF/NOF-NT, Stjørdal lokallag til Ørlandet helga 13-15.12. 1985. Deltagerne var: H.A. Arntzen, K.A. Aune, M. Stokke og P.I. Værnesbranden. På en lignende tur ifjor så vi bl.a. vandrefalk og store mengder alkekonge (TN 1-85). Med dette i friskt minne dro vi atter en gang utover, det skulle vise seg at forventningene slo til. På et jorde like nord for Grande holdt ca. 80 canadagjess til, blant dem også 5 tundragjess, sannsynligvis de samme som har hatt tilhold på Ørlandet i hele høst. I havnebassenget på Uthaug så vi turens overraskelse, nemlig en polarlomvi. Den lot seg studere på ca. 20 m. hold. På overnebbet hadde den en kvit stripe, og nebbet var tykkere og litt kortere enn lomvinebb. Overdelen av kinnet var helsvart istedet for ei svart stripe som lomvien kan ha. Kun 8 alkekonger ble sett denne gangen, mot over 200 i fjor. Minst 7 ind. ble sett ved Garten, mens den siste var oljeskadet og ble innfanget på Hoøya der den satt på toppen av en knaus. Vi tok den med til Grande skole hvor den ble vasket og foret med reker, etterhvert kviknet den til og fløy korte runder i gymsalen på Grande skole. Den ble turens maskot! Like før vi satte kursen hjemover forsøkte vi å sjøsette den, men det viste seg at fjærdrakten ennå ikke var helt tett. Vi tok den derfor med til Stjørdalen, men desverre døde den etter ankomsten til Stjørdalen. Av overvintrende fugl var støren vanlig å se flere steder i flokker på opptil 50 ind. En flokk på ca. 500 bjørkefink holdt til ved Uthaug. Ei grågås ble sett i en flokk med sangsvaner på Grande. Ellers ble det sett gulnebbblom, minst 8 gråstrupedykkere, horndykker, storlom, rødstilk, lunde m.m. Til slutt vil vi takke rektor Ole Bremnes for lån av Grande skole.

STJØRDAL FELTBIOLOGISKE FORENING/ NOF-NT STJØRDAL LOKALLAG.

NYE KOLONIER AV KORNKRÅKE I TRONDHEIM.

Siden kolonien av kornkråke første gang ble registrert i Trondheim i 1972 (Røskaft 1980) har antallet fugler øket jevnt hvert år. Lenge har en regnet Tungaskogen bak Bøndernes Salgslag (slakteriet) ved E6 og Reitgjerdet for å være de to faste hekkekoloniene. Ifølge Røskaft (1980) var koloniene på ca. 60-80 par på Reitgjerdet og omtrent det samme i Tungaskogen. Ialt ca. 140 par eller noe mere. Dette utgjør en stor del av den norske bestanden på antatt ca. 350 par. Høsten 1985 og våren 1986 ble en stor del av skogen på Tunga felt iforbindelse med ny vei (Motorvei Øst). Dette tiltross for verneanbefaling fra NOF (Sandvik og Størkersen 1984). I januar og februar ankom som vanlig de første kornkråkene til kolonien her, antallet så også ut til å være det normale på ca. 100-150 ind. Men ettersom skogen forsvant minket antallet raskt, i april-mai ble det således kun registrert ca. 15 par. Samtidig ble det så oppdaget 2 nye kolonier: Ialt 27 kvistreir ble bygd i lønne- og bjørketrærne rundt Moholt kirke og yrkesskolen, og et ukjent antall reir i grantrærne like ved fengselsmurene på Tunga. Sist nevnte ligger bare ca. 300 meter fra den gamle kolonien. Ca. 50 fugl ble registrert i denne kolonien. Her er det også av interesse å merke seg at kornkråka bygger reir i løvtre, dette er lite kjent hos oss da de fleste har bygd reir i grantrær tidligere. Dersom ingen andre kolonier eksisterer skulle dette antyde at ca. 140 par finnes i området, når en antar at Reitgjerdet kolonien er uendret. I de senere år har det vært et generelt inntrykk at arten har økt i antall, bl.a. blir fuglene sett regelmessig langt vekk fra koloniene. Det finnes også påstander om enkelte hekkefunn rundt om i Trondheim kommune. Ut ifra Røskafts tall og mine funn antyder dette likevel at bestanden har vært stabil de siste årene. Jeg vil derfor tro at skal kornkråka ekspandere må den ut fra Trondheims området, særlig tatt ibetraktning at arealet dyrka mark stadig skrumper inn ved de nåværende koloniene. Eventuelle nye hekkefunn taes gjerne imot av undertegnede, slik at vi kan få en samlet oversikt på disse sjeldne og vakre fuglene.

Kolonien ved Moholt kirke ble desverre senere helt utslettet på våren. Trolig ble de spylt bort, enkelt og greit. Interessant ville det vært å vite om tillatelse var innhentet. Kornkråka er som kjent en fredet fugl. Eller var dette tilfellet enda ett i den lange rekken av "det går raskere å ta saken i egne hender"? ØYSTEIN R. STØRKERSEN, Devlesvingen 5A, 7000 Trondheim.

Referanser:

Røskaft, Ø. 1980. Size of peripheral populations of Rooks Corvus frugilegus in Fennoscandia with special reference to Norway.

Fauna norv. Ser. C. Cinclus 3:9-15.

Sandvik, J. og Ø.R. Størkersen 1984. Status for trua arter i Sør-Trøndelag. Norsk Ornitologisk Forening rapport. Trondheim. 106s.

TILLITSFULL SANGSVANE I BUVIKA.

Hos oss er sangsvana vanligvis en sky fugl som er vanskelig å komme tett innpå, selv om vinteren. Sky var ikke denne utfargede sangsvana som lot seg beskue på få meter i Buvika den 4.4.85. Den holdt sammen med canadagjess og stokkender ved den etterhvert så kjente fuglelok-aliteten. Svana var tillitsfull og tydeligvis interessert i mat, men den var lite villig til å sloss om maten som ble kastet ut i vannet. Sangsvane overvintrer fast i Gaulosen og sannsynligvis var det et ind. derfra som hadde skiftet beite. Mye taler vel for at fuglen var ute av form. Det kan ihvertfall forklare denne oppførselen.

ERLING VIKAN, Skjjetnemarkvn. 11C, 7081 Sjetnhaugan.

LYTT TIL GRØNNSISIKEN!

Har du lagt merke til hvor variert og fint denne lille trekkfuglen synger om våren? Prøv å lytte neste gang, og du vil oppdage de mest utrolige imitasjoner. For det er som imitator at grønnsisiken er en mester. Avhengig av hvor grønnsisiken har oppholdt seg i livet, f. eks. om vinteren, vil en ofte kunne gjenkjenne et utall av arter. Undertegnede har ofte kunne registrere følgende arter i sisikens repertoar: Fiskemåke, terne, flaggspett, svartspett, stær, grønns-fink, bjørkefink, gulirisk, stillits, kjøttmeis, blåmeis, gråtrost og låvesvale. Ja jeg tror nesten listen kunne vært uendelig! Det er som vi skjønner ikke uten grunn at grønnsisiken var og er en populær burfugl ute i Europa. Ta deg tid og lytt neste gang, og bli en opplevelse rikere!

ØYSTEIN R. STØRKERSEN, Devlesvingen 5A, 7000 Trondheim.

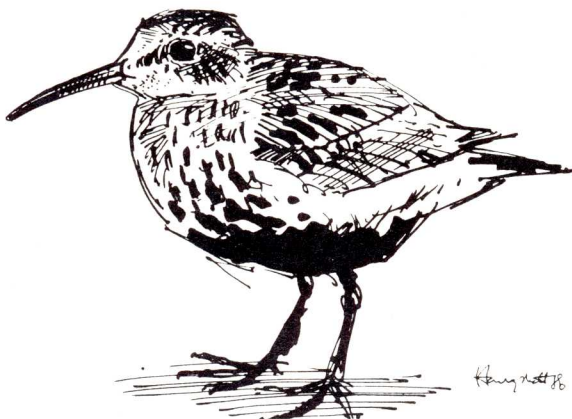
TRØITE RINGMERKINGSSTASJON 1985.

Etter det gode året 1984 ble det bestemt at en ville satse sterkere i 1985. Derfor ble ei brakke innkjøpt den 9 juli. Etter en del arbeid på brakka, med spesielt god innsats fra to av medlemmene, kunne den tas i bruk til sitt formål den 18 juli. Den var da nesten konstant bemannet til ut i august. I september var det 8 fangstdager. Det ble i alt rundt 45 fangstdager, noe en må være godt fornøyd med. To mann hadde alene over 20 dager ved stasjonen, en skulle ønske at flere av medlemmene deltok mere aktivt i ringmerkinga. I alt deltok 10 av medlemmene i gruppa, foruten at vi hadde besøk av mange andre. En skoleklasse fra Ole Vig var også oppom for å se på aktiviteten. Pressen var også tilstede ved denne anledningen. Når det gjelder økonomien, må en kunne si at denne er bra. Vi var heldige og fikk 2500.- i støtte fra Sparebanken Midt-Norge til innkjøp av brakka. Resten av pengene til å dekke utgiftene fikk vi gjennom kaketombolaer og deltagelse i Stjørdalsdagene. På konto står det nå 800.- Det må også sies at mye utstyr er innkjøpt av medlemmene selv, pluss at mye er lånt/fått av medlemmene. Dette bidro sterkt til å holde kostnadene nede. Det vi nå mangler er seng, benk og et bord, noe vi håper å få i 1986. Fangsten i 1985 ble meget bra, i alt 1459 fugler ble ringmerket. Det blir ca. 32 fugler pr. merkedag. Noe en må være fornøyd med når en tenker på at det var mange dager med liten aktivitet. Været får ta en del av skylden for det dårlige fangstresultatet enkelte dager. Dagsrekorden ble 99 fugler den 28.7. I alt er det fanget og ringmerket 42 forskjellige arter ved Trøite. Det ble i 1985 gjenfanget 24 fugler som er ringmerket tidligere år, de aller fleste av oss. Den 17 august dukket det også opp en bjørkefink med svensk ring. Interessant å merke seg er det at våre gjenfangede gransangere alle er funnet i Sverige. En kan derfor lure på om denne arten trekker østover, noe også det lave fangsttallet fra Sør-Norge kan tyde på. Alt ialt kan en si at året ble bra ringmerkingsmessig, en får håpe at 1986 kan bli et bedre år. Til slutt vil vi i foreninga rette en stor takk til grunneier Nils Trøite som stiller området til vår disposisjon.

MORTEN STOKKE, Skogveien 11B, 7500 Stjørdal.

LOMVI I KRÅKEREIR.

På en ekskursjon til Vikanlandet i Stjørdal våren 1984 ble det gjort et rart funn. Et gammelt kråkereir skulle plukkes ned fra en bjørk, for senere bruk til et kunstig dvergfalkreir. Da reiret landet på bakken fikk vi se en halvråttan lomvi som lå oppi reiret. At reiret var blitt brukt av rovfugl i forbindelse med hekking kan utelukkes, så hvordan lomvien havnet i reiret vil vel forbli en uløst gåte.

REGISTRERING AV HEKKEBESTANDEN AV SKJÆRE I STJØRDAL SENTRUM.

Våren 1983 ble det i regi av NOF-Stjørdal lokallag, foretatt en registrering av skjærereir, bebodde som ubebodde, innafør et nærmere avgrenset område av Stjørdal sentrum (se fig. 1). Følgende personer deltok: Kjell A. Aune, Knut Krogstad, Morten Stokke, Per I. Værnesbranden, Ingar J. Øien og Tom .R. Østerås.

Det undersøkte området utgjør ca. 1.3 km² og dekker såvel boligstrøk som industri og forretningstrøk. Under arbeidet ble det notert i hvilket treslag reiret var plassert, samt reirets høyde over bakken. Denne ble kjønnsmessig angitt i hele meter. I de bebodde reira ble også antall egg/unger notert. Ungene ble også ringmerket, og det ble laget et opprop om merkede skjærer i lokalavisene. Dette har til nå ikke gitt respons.

Resultater

Tab. 1. Fordelingen av reir, hekkende par og ungeproduksjon m.h.til reirplass. Reirets høyde over bakken er angitt med min./maks. tall samt gjennomsnittet i parentes.

Reirtre	Gran	Furu	Bjørk	Annet ¹⁾
Antall reir	13	6	6	6
Høyde i m.	3-8(6)	4-15(7)	4-10(7)	4-7(5)
Ant. hekkende par	7	1 ²⁾	4	3
Ant. unger merket	17		10	2

1) Se fig. 2. 2) Dette pæret produserte 5 egg, men reiret ble plyndret.

Som det går fram av tabellen er antall reir i området langt større enn antall hekkende par. Dette skulle tilsi at reirregistrering alene ikke er nok til å bestemme tettheten av hekkende skjære.

Ettersom de tre dominerende treslaga er noenlunde likt fordelt i området skulle resultatet i tab.1. tilsi at gran foretrekkes som reirtre. Selv om dette er tilfelle på Stjørdal, er det ikke sikkert at det samme er tilfelle i andre områder hvor gran er tilgjengelig som reirtre. Skjæra er som fig.2. viser egentlig nokså fleksibel når det gjelder valg av reirplass. Det eneste som ser ut til å være et krav er at reire må ligge i områder der mennesker bor.

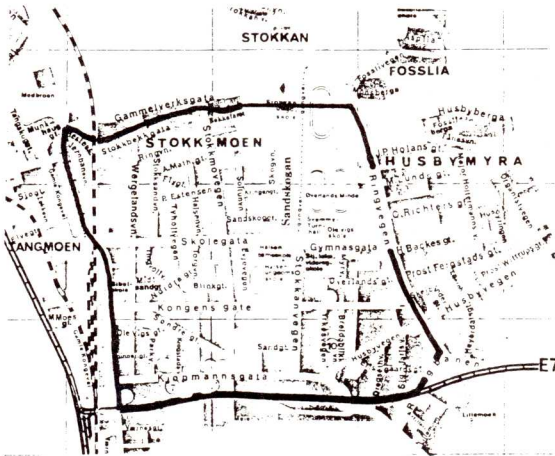

Fig.1. Undersøkellesområdet avgrensning.

Fig.2. Eksempel på annen plassering av reir. Dette huset, øverst i kjøpmannsgata, har et reir i hver av gavlene. I tillegg er det et reir i et tre like ved huset. Foto: I.J. Øien.

Området som er undersøkt utgjør altså ca. 1.3 km^2 . Det er regnet litt på tetthet av reir og av hekkende par. Dessuten er produksjon pr. par beregnet. Ialt ble det registrert 31 reir i området. 15 av disse var bebodd av hekkende par. Dette skulle gi en tetthet på 23.8 reir pr. km^2 og 11.5 hekkende par pr. km^2 . De 15 registrerte parene produserte i alt 49 egg. Dette gir i gjennomsnitt 2.8 klekte egg pr. par. 31 unger ble eldre enn 14 dager, altså 2.1 unge pr. par. I tab.1. er antall merkede unger benyttet som mål på produksjon. Pr. par blir dette 1.9 unger.

Til slutt kan nevnes at en "tam" skjæreunge ble merket i juli. Dette skjedde like utenfor undersøkelsesområdet. Ungen lød namnet "Skjære-Per" og holdt til hos familien Bjønnte Gaard på Kvislabakken. "Skjære-Per" ble sist observert i mars 1984, men desverre med skadd vinge.

KNUT KROGSTAD, 7500 Stjørdalen.

RINGMERKINGSAKTIVITETEN I STJØRDAL LOKALLAG.

Siden 1980 har nettfangst og ringmerking av fugl vært en del av aktiviteten i NOF-Stjørdal lokallag. Stort sett har nettfangsten foregått i Bergskleiva (se fig.1). Gjennom dette arbeidet har flere av medlemmene fått trening i arts/kjønns- og aldersbestemming av fugl, samt trening i fanging og merking. Tre av disse har for 1984 fått merkelisens. Ved siden av aktiviteten i Bergskleiva har fangst også vært forsøkt på Langøra og i Meråker. Ut over dette er også en del reirunger merket. I 1983 gjaldt dette spesielt skjære. I løpet av perioden 1980-1983 ble det i alt merket 815 fugler i Stjørdalsdalføret. Disse er fordelt på 44 arter. Mest interessant var fangsten av sivsanger i 1982 og i 1983. Dette er såvidt vites første gang sivsanger er registrert i Stjørdal. I 1984 ble en ny fangstplass tatt i bruk, Trøiteshølen i Hegra, noen km. lengre opp i dalen. Her er allerede (27.7.84) 2 sivsangere fanget og i tillegg 2 syngende hanner registrert!

Gjennfunn/kontroller:

I alt har vi kontrollert 10 fugler 1 år eller mere etter merking. 8 av disse var meiser, 1 gulspurv og 1 sivspurv. Den eldste var en løvmeis merket som lk+ 6/9-80 og kontrollert 3/8-83. Sivspurven, den eneste typiske trekkfugl av disse, ble merket som lk+ (M) 27/8-80 og kontrollert 18/9-82.

En grønnsisik (M) merket som 2k+ i Lightwater, Surrey i England 14/4-83, ble kontrollert i Bergskleiva 27/8-83.

En jernspurv lk merket i Bergskleiva 6/9-80 ble funnet død i Soehren, Schleswig-Holstein, BRD 5/4-81. En sangsvane 3k+ som ble merket i Bergskleiva (se Krogstad TN 2/82) 29/10-81, ble funnet død i Reinsgrenda, Rissa i Sør-Trøndelag 15/1-82.

KNUT KROGSTAD, Fosslivn. 20A, 7500 Stjørdal.

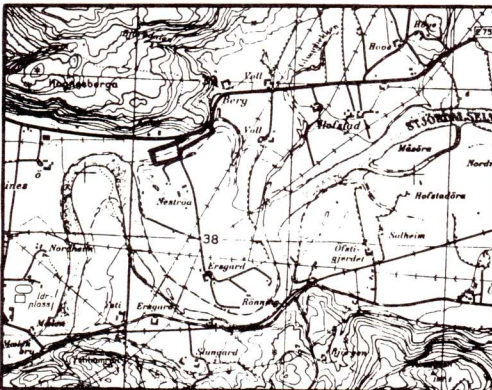

Fig.1. Kartet viser Bergskleivas beliggenhet. Området hvor nettfangst er drevet er avgrenset.

UHELDIG ANDEJEGER.

Den 20 august 1985 var en av mange andejegere på plass ved Stjørdalselva. Etter mange timer i påvente av ender, hadde han ennå ikke sett noen fugler. Jegeren begynte dermed å ta fatt på hjemveien. Av ren ergelse over ikke å ha fått noe vilt, fyrte han av et skudd i retning et reir som lå i en stor gran. Jegeren ble meget forskrekket da det plutselig fløy en ringdue av rede. To dununger spratt opp av redet og landet på marken, de døde momentant av haglladningen. Dette var en meget sen hekking hos ringdue, og moralen må bli: Skyt aldri opp i reir. Denne historien har jeg blitt fortalt av selveste reirjegeren.

KJELL ARNFINN AUNE, Kongensgate 11, 7500 Stjørdal.

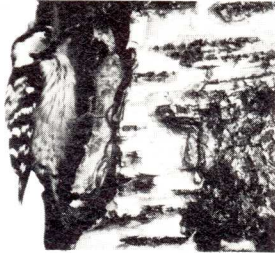
KANADAGÅS MED FARGERINGER: For å kunne studere vandringsforhold hos trønderske kanadagjess, er det i løpet av sommeren/høsten blitt merket i alt 34 kanadagjess. 14 fugler er merket i Foldsjøen i Malvik, 13 i Meråker og 7 i Verdal.

Fuglene har en gul fargering med tre svarte tall på høyre fot. Tallene leses nedenfra og oppover. På venstre fot har fuglene en vanlig stålring.

Melding om observasjoner av merkede kanadagjess kan gis til: Trine Heggberget, Øko-forsk, Museet, Trondheim, eller Aage Tørris Ekker, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

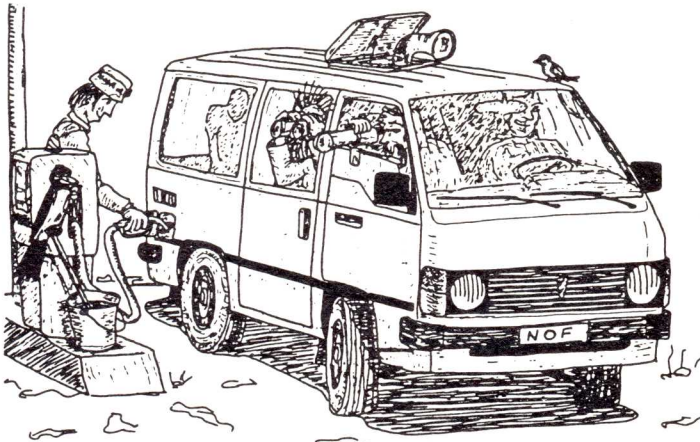
Fotohjørnet

Forrige fotohjørne-fugl avslørte seg først og fremst ved det karakteristiske nebbet og den svarte øyemasken, noe som skiller den fra måkefugler. Hvitmåker er vel også de eneste havsula kan forveksles med hos oss. Voksen havsule er en stor hvit fugl, som bildet ikke helt klarer å vise, med lange vinger med svarte vingespisser. Den karakteristiske "dovne" flukten avslører ofte arttilhørigheten på langt hold. Vanskeligere kan det være med ungfugl, som kan være alt fra helt brune til hvitflekkete. Fluktmåte, størrelse og de karakteristiske "selvmordsstupene" for å fange fisk gjør det likevel lett å artsbestemme ungfugler. I Trøndelag er havsula en regelmessig gjest langs den ytterste kyst og sees hele året, dog oftest i forbindelse med vestlige stormer, ØRS.

Hvilken art er dette?
Svar neste gang.

Ligger strategisk til ved E6 Jakobsli

Mobil Skovgård

Siste nytt

Denne gangen stammer observasjonene fra fem måneder, fra begynnelsen av mai til midten av oktober. Perioden er så lang at en del begynner å bli gammelt nytt.

Værforholdene har vært varierende, med en meget varm og fin juni, mens de to siste månedene har vært uvanlig kald. I den første delen av perioden var det lite nedbør, men det har vi fått rikelig igjen utover høsten. I september har det regnet og snødd nesten hver dag, og enkelte steder har det kommet over det dobbelte av normal nedbørsmengde denne måneden. Samtidig har det vært vedvarende tildels kraftig vestavind.

Det er blitt sett flere uvanlige og nye fuglearter for Trøndelag, spesielt nå i høst.

LOMMER - STORMFUGLER

I slutten av juli ble det sett 1 juv. islom, og 2 ad. og 1 juv. gulnebbblom i Froan. Også gråstrupeedykker er sett i sommer, med 9 ind. ved Ørlandet i midten av juli, og ved Tautra ble det sett 25 ind. 7/9. Den 12/10 ble det sett 2 ind. av dvergdykker i Litlvatnet på Agdenes.

En av de store overraskelsene denne gang er en havhest som ble sett ved Arsøya, Selbu, 26/9. Det er meget sjelden at så spesialiserte sjøfugler blir sett i innlandet, men kraftig vestavind kan av og til føre dem langt inn over land. Også på Tautra ble det funnet en havhest, og denne lå i en åker. Lireobservasjoner er det ikke kommet inn denne gangen, til tross for gunstige vindforhold ved kysten. Det kan skyldes at det ikke har vært observatører i de aktuelle områdene, til rett tid.

ANDEFUGLER

I Gaulosen ble det sett ei tundragås (østlig rase) 4/5, og hvitkinngås 2/7 og flere ganger i september, og den var her ennå den 12/10. Hvitkinngås ble også sett ved Halsøen, Stjørdal, i begynnelsen av september. Ei stripegås ble sett i Grandefjæra 29/8, og i Brekstadfjæra 21/9. Vårtrekket til kortnebbgås gikk som normalt i midten av mai, men med uvanlig store forekomster i Borgenfjorden. Mange store flokker gikk ned i området, og totalt ble det i perioder sett opptil 800-1000 ind. Grågås har hatt en dårlig hekkesesong i år, men i Froan ble det sett uvanlig mye mytefugl, ca. 4900 ind. På høsttrekket har den opptrådt i uvanlig stort antall i Gaulosen, med opptil 96 ind. i månedsskiftet september/oktober. Ei sædgås ble også sett her den 9/10. Ved Nes, Bjugn, ble det sett 10 ringgås den 21/9. Skjeand og knekkand er sett uvanlig tallrik i år, med indikasjoner på hekking også for knekkand. Lappfiskand ble sett i Gaulosen tidlig i mai.

ROVFUGLER - RÅKEFUGLER

Hunnfugler av sivhauk ble sett både på Storfosna 7-8/7, og i Gaulosen 21/9. En lercefalk ble sett på Rinnleiret i slutten av august. For vandrefalk har det vært en "bra" sesong i år, med falk på 5 lokaliteter i Trøndelag, (3 med vellykket hekking, 1 med ett par og 1 med 1 ind. som varslet.

I midten av mars ble det sett en fasan-hann ved Tiller, og ved Flakk ble det i siste halvdel av juni hørt vaktel. Det dreier seg sannsynligvis om utsatte fugler.

Det har vært få observasjoner av dverglo i år, men den ble sett i Gaulosen tidlig i mai, og ved Arsøya i Selbu ble 1 hann sett den 15/6 og 2 ind. i perioden 12. - 22. juli. En svarthalespove ble sett ved Røros 26/4 - 5/5 (samme periode som den ble sett i Selbu, se siste nr.), og 2 par av arten har holdt til på Ørlandet i sommer. I Froan ble det sett 1 storjo i slutten av juli. En ung dvergmåke ble sett i Grandefjæra 17/6, og en ung polarmåke i Gaulosen 21/9. Den 7/7 ble det sett 3 ad. splitterner på Garten, Ørlandet, og den 20-21/9 1 ad. hvitvingesvarterterne i Gaulosen. Begge er nye arter for Trøndelag, og sistnevnte var det kun 4 observasjoner av i Norge før 1/1-84.

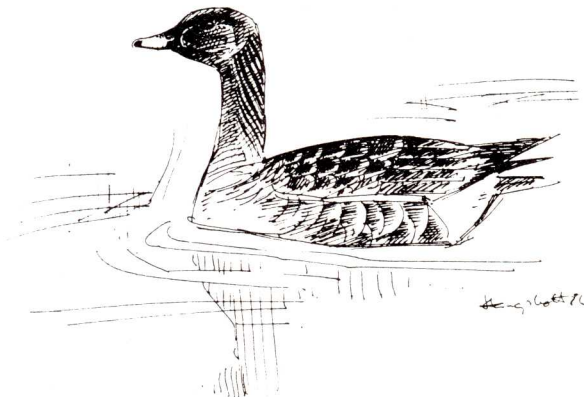
En turteldue ble sett på Svellingen, Frøya, den 5/7. Ved Vikan på Hitra ble det den 11-12/7 sett 6 og 4 ind. av bieter, noe som også er ny art for Trøndelag.

SPURVEFUGLER

På Rinnleiret, Verdal, ble det sett 1 ind. lappiplerke a slutten av august, og på Svellingen en svartrødstjert den 16/5. I Dragsten, Selbu, ble det sannsynligvis hørt gresshoppesanger den 15-16/7, men Dette er ennå ikke bekreftet, men det foreligger lydopptak som skal undersøkes nærmere. På Tautra ble det hørt en myrsanger den 11/6, noe som er ny art for Nord-Trøndelag. På Arsøya i Selbu, ble det fanget nok en hauksanger i høst, og den 13/8 1 ad. lappsanger, som også er ny art for Trøndelag. Bøksanger ble også i år hørt i Lauglolia ved Gaulosen, den 12/5, og i Froan ble det fanget 2 ind. i høst.

På Stjørødal ble det den 16/9 sett 1 voksen svartkråke, og nøttekråke ble sett i Skaun den 8/5, på Ørlandet ble det sett 3 hanner av rosenfink den 8/7. Til slutt må nevnes at det er invasjon av båndkorsnebb i høst, og på Tautra ble det sett 2 ind. den 7/9, og den 21/9 ble det sett 1 par med 3-4 unger som ble matet, noe som tyder på hekking i området.

Frist for rapport til neste nummer vil bli i begynnelsen av desember. Dersom du ergrer deg for at ikke dine observasjoner er med, er det bare en ting å gjøre - SI FRA NESTE GANG -.
Jostein Sandvik, Øvre Møllenberg 49, 7000 Trondheim. Tlf. 07-513249.

FUGLE- LÆREREN

RØDVIINGETROSTEN ER EN LITEN TROST. NAVNET HAR DEN FÅTT P.G. A. DET RØDE PÅ KRØPSSIDENE OG UNDER VILSÆNE.

RØDVIINGETROSTEN HAR EN KARAKTERISTISK HVIT HUSTASJE OG ET HVITT ØYEBRYN.

VÅRE RØDVIINGETROSTER OVERVINTER SØR FOR HEKKEOMRÅDENE.

HVOR DE FJANES:
 SOMMER
 HEKKING
 VINTER.

OM VINTEREN SPISER RØDVIINGETROSTEN GJERDE FRUKT OG BÆR.

SSIII!
 DEN FINE SII-LYDEN HØRES OM NATTEN FRA FUGL PÅ TREKK.

SOM ANDRE TROSTER SØKER GJERNE RØDVIINGETROSTEN MAT PÅ GRASMARK. SE ETTER DEN BLANT FLOKKER AV GRÅTROST!

FUGLE- LÆREREN

STÆREN ER EN AV VÅRE MEST KJENTE FUGLER. OM VINTEREN HAR DEN HANSE HVITE FLEKKER PÅ FIÅRENE, DISSE MISTER DEN TIL SOMMEREN.

OM SOMMEREN HAR HANN STÆREN ET GULT NEBB MED BLÅRTINN NEBBROT.

STÆREN SØKER MAT VED Å STIKKE DET ÅPNE NEBBET I BAKKEN. DE LETER ETTER INSEKTER OG DE ER SJERUS GLAD I STANKELBEIN-LARVER OG MARK.

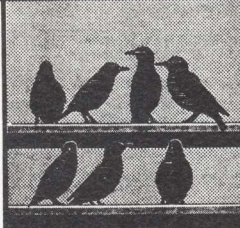

HEKKEKLASSEN ER VANLIGVIS I HULROM. HULE TRE ER DENS NATURLIGE HEKKEPÅS MEN STÆREN TAR ØTERNE I BRUK KASSER OG ANDRE TYPER HULROM.

STÆREN LEVER HELST NÆR BEBYGDE OMRÅDER.

VÅRE STÆDER OVERVINTER I TILDELNEUROPA. DE OVERNATTER OFTE I STORE ANTALL PÅ HUS OG I PARKER.

FUGLEKIKKING ER ARTIG! VIL DU VITE MERE? HELD DEG INN I FUGLEFORENINGEN!

ANNONSE

TIL ALLE FUGLEINTERESSERTE I NORD-TRØNDELAG!

Bli medlem av NOF avdeling Nord-Trøndelag du også. Dette gir deg anledning til å følge med på hva som skjer på fuglefronten i fylket vårt gjennom rundskriv, medlemsmøter, ulike aktivitetstilbud, ekskursjoner, kurser m.m.; - og så mottar du 4 nummer av medlemsbladet vårt TRØNDESK NATUR i året. Alt dette får du for 40 kr. som senior (over 18 år) og for 25 kr. som junior (under 18 år). Send inn din innmelding til:

NOF avd. Nord-Trøndelag
Postboks 28
7035 Moholt
Postgiro: 3 89 38 80

ANNONSE

TIL ALLE FUGLEINTERESSERTE I SØR-TRØNDELAG!

Norsk Ornitologisk Forening Sør-Trøndelag tilbød alle medlemmer i 1984 bl.a.:

- 8 medlemsmøter med populære foredrag, konkurranser og sosialt samvær.
- 15 ekskursjoner til ulike deler av Trøndelag.
- Foreningen organiserte medlemsaktiviteter som bl.a. atlasarbeid (hekkeregistreringer), sjøfugltellinger og ringmerking.

Alle medlemmer mottok rundskriv foran hvert møte med orientering om møtene og andre aktiviteter, foruten årlig 4 nummer av medlemsbladet Trøndersk Natur. Dersom dette er noe for deg er du velkommen som medlem. Innmelding skjer ved innbetaling av kr. 30.- som junior (under 18 år) eller kr. 40.- som senior til:

NOF avd. Sør-Trøndelag
Postboks 139, 7001 Trondheim
Postgiro: 3 10 39 91

FOR HUS OG HAGE

MOHOLTAN
VEISKILLET
Tlf. 07/54 57 70

LOG

Åpningstider:
Man., tir., ons og
fre.: 9-17.
Torsdag: 9-19.
Lørdag: 9-14

FUGLEMAT

Utefuglfrø 1/2 kg	kr. 7,50
2 1/2 kg	kr. 36,00
5 kg	kr. 68,00
Meisekuler: små	kr. 4,00
store	kr. 15,00
Meiseringer	kr. 10,50

Allt i utstyr til:
HUNDER, KATTER, TROPEFUGLER OG TROPEFISK

LEÜTHENS *frøhandel* A/S

Dyrehagen, Kongens gt. 49, 7000 Trondheim - Tlf. 07 - 52 63 09